Lex Roskopf

Lex kwam om als militair in dienst bij het Duitse leger.

Alexander (Lex) Fritz Roskopf is geboren op 30 april 1923 in Berlijn. Hij is de zoon van Nadia Lobanova Miroschnitschenko, een Joods Russische afkomstig uit Charkov en Adam Wilhelm Roskopf. Zijn vader overlijdt vroeg en zijn moeder trouwt in november 1931 met Rodi Wall. Rodi, Nadia en Alexander wonen nog een paar jaar in de Mommsenstrasse in Charlottenburg, het Joodse stadsdeel in Berlijn dat ook wel Charlottengrad werd genoemd omdat er zoveel Oostjoden woonden. Na de Russische revolutie werden veel Oostjoden verdreven (o.a. uit de Oekraïne) en velen startten een nieuw leven in Berlijn. In 1933 begint Hitler zijn haatcampagnes tegen de Joden. Rodi, Nadia en de 10-jarige Alexander vluchtten weg uit Berlijn en gaan in Amsterdam wonen. Ze trekken in op het adres Dintelstraat 84 II in de Rivierenbuurt. Rodi behoorde net als de familie Frank tot de eerste Joods-Duitse vluchtelingen in Amsterdam. In de Rivierenbuurt waren nog woningen te huur omdat de huurprijs voor de meeste Amsterdammers aan de hoge kant was. In 1938 verhuist Rodi met zijn gezin naar Dintelstraat 108.

Lex is lid van Scouting en bevriend met Geo Eerdmans en Wim Meischke. Van hem zijn brieven bewaard gebleven uit de oorlog waarin hij aan Wim schrijft tijdens zijn krijgsgevangenschap over de padvinderij en gaat in op de komende Wereld Jamboree in Parijs. Ook schrijft hij over een Engels zakmes dat hij van Wim gekregen heeft.

Waarschijnlijk waren ze lid waren van groep 40 Livingstone groep. Deze groep ontstond uit de Amsterdamse groep 19 Gustav Adolfgroep. Enkele welpen die daar de verkennersleeftijd bereikt hadden, wilden niet naar de bestaande troep over gaan. Op 3 februari 1939 schreef daarom Hopman W. J. Jonker, een brief aan de Nederlandsche Christelijke Vereeniging van Padvinders waarin hij zijn plannen uiteenzette voor de oprichting van een nieuwe groep nr. 20. Op 22 februari 1939 werd de nieuwe groep opgericht. De groep heette kort de Gustav Adolfgroep 2 maar al snel werd de naam van de groep veranderd in Livingstonegroep, genoemd naar de zendeling / ontdekkingsreiziger David Livingstone. Door verschillende omstandigheden, waaronder het ontbreken van een troephuis, werden de bijeenkomsten gezamenlijk gehouden in de Zuiderschool in de Geulstraat in Amsterdam-Zuid. De bijeenkomsten werden geleid door de akela's mej. W. van Leijenhorst en H.C.A. Ross. In september 1939 werd hopman Jonker door de oorlogsdreiging gemobiliseerd en werd de Livingstonegroep voorlopig opgeheven. In 1940 trouwden de hopman en akela Leijenhorst. Na de oorlog, in 1945, verhuisden zij naar Amstelveen. Met behulp van de Gereformeerde kerk werd de Livingstonegroep heropgericht.

In 1943 krijgt Alexander een oproep voor de Wehrmacht. De motieven van Alexander zijn niet duidelijk. Mogelijk had hij door zijn moeder, die ooit op de vlucht moest voor de Russen, voor ogen dat hij aan het Oostfront tegen deze "oude vijand" ten strijde zou trekken. Het kan ook zijn dat hij door zijn Duitse achtergrond zich moest melden. Na zijn opleiding in Toulouse gaat Lex richting het oostfront. Op 27 oktober 1943 stuurt hij een laatste brief vanaf het

front naar zijn vriend Wim. Lex is bevorderd tot korporaal. Een paar maanden later moeten de Duitse troepen zich terugtrekken. De Russen maken een definitief einde aan het beleg van Leningrad. Alexander wordt krijgsgevangene van Stalins leger. Hij is daar door de Russen krijgsgevangen genomen. De dwangarbeid in het Russische krijgsgevangenkamp (in de steenkolenmijnen van Donskoje) werd Lex op 13 september 1948 fataal. Door een ongeluk en slechte (medische) omstandigheden kwam hij om het leven. In 1952 kwam er pas een bericht over zijn overlijden. Pas na de val van de Berlijnse muur in 1998, werd de exacte datum van overlijden en de doodsoorzaak bekend gemaakt.

Zijn stiefvader Rodi moet zich begin 1943 melden bij de Joodse Raad. Hij probeert nog aan deportatie te ontkomen omdat zijn stiefzoon bij de luftwaffe dient maar dit helpt niet. Op 16 januari vertrekt hij naar kamp Westerbork en van daar gaat hij op 23 januari naar concentratiekamp Auschwitz. Daar wordt Rodi op 26 januari 1943 vermoord. Zijn moeder overleefd de oorlog.

Meer informatie

Historisch archief | Scouting Livingstonegroep Amstelveen
Registratie Alexander Fritz Roskopf in 1923 » Open Archieven
Weest paraat; officiëel orgaan van de Nederlandsche Padvinders, jrg 22, 1937, no 8, 1937 » 1937-09 - Pag. 30 | Delpher
Weest paraat; officiëel orgaan van de Nederlandsche Padvinders, jrg 25, 1939, no 4, 1939 » 1939-04 - Pag. 31 | Delpher
Weest paraat; officiëel orgaan van de Nederlandsche Padvinders, jrg 26, 1940, no 5/6, 1940 » 1940-05 - Pag. 32 | Delpher
Rodi Wall, koopman in de Dintelstraat (joodsmonument.nl)
Oorlogsbrieven door Heleen Wagemans, 2021

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op http://vrijheid.scouting.nl voor meer informatie en alle andere verhalen.